

Potovanje v Čembad

I del: Družina ali osnovna celica ali morala črnih konj

KAM GREŠ?

Na pokopališče.

Kaj boš počela tam?!

Nič posebnega. Usedla se bom na pokopališki zid in gledala.

Saj sem zmeraj govorila, da si malo čez les!

Seveda, zato grem tja!

Nikamor ne boš hodila! Doma boš in boš pospravila svinjarijo v svoji sobi. Dovolj si že stara, da si jo lahko sama pospraviš!

Soba je taka, kot jo jaz hočem imeti –, in ni čisto nič zasvinjana. In glej, da mi je ne takneš! Samo poskusi mi jo spet razmetati.

Dokler si doma, boš imela tako sobo, kot bomo mi hoteli, ko boš pa na svojem, boš lahko živela kot svinja!

Če so starši preveč pravilno narejeni, se ti nujno sprevržeš v njihovo nasprotje. S tem se sicer niti malo ne strinjam; vsrkaš vase vse njihove napake, ki jih imajo prav zato, ker jih nimajo, in dodaš še svoje, in živiš. Obenem pa veš, da jih nisi presegel, da nisi nič boljši in nič slabši kot oni.

Mislím, da se tako ustvarjajo skladni odnosi. Na smeh mi gre. Če bi me mama slišala, bi se zgrozila.

Če bi prišlo to sestri na ušesa, bi planila name in začela vpiti zgodbo o nehvaležni hčeri in popolnih starših. Ona to ve iz knjig in zaradi tega, ker je pridna in ker potrebuje občutek, da je hvaležna hči.

Drugi bi mi očitali nerealnost, pomanjkanje objektivnosti in nepripravnost na dejansko okolje. Fakti?!

Sicer pa, ko so znanci razpravljali o svojih starših, se penili, bentili, grozili in jim hkrati lezli v rit, sem bila tiho. Bezali so vame in vse, kar sem jim lahko rekla, je bilo tako preprosto komplicirano: enkratne starše imam.

Mogoče se trudim samo toliko, da jih v skladu s seboj ponovim. Res, ves čas mi gre na smeh. Ker to ni nič resnega. Resno in resnica sta samo bratranec in sestrična v petnajstem kolenu. Stara žlahta, bi se temu reklo.

Kar pa se nereda tiče, sem zaljubljena vanj. V neredu se najdem, v pospravljenih sobah postanem depresivna. Pa tega nisem mogla nikomur dopovedati. Ali pa so se delali, da me ne razumejo. To je že boljša varianta. Kaj vem!

Ampak nered ima svoje zakonitosti. Izredno dober spomin imam za take stvari. Zato ne maram niti urejenih vrtov niti enoličnih hiš, ker so kot križanke, ki jih rešiš, ne da bi moral po eno samo besedo v enciklopedijo ali na zemljevid.

Tiste rože, ki so ti že zdavnaj pocrkale, spravi proč! Kako moreš biti tako nemarna?!

Le kaj si predstavlja: tiste rože da bi vrgla proč?! Res je, že nekaj časa so popolnoma suhe, ampak rada jih imam tudi take. Tako bi jih niti noben Japonec ne znal urediti, preveč so v skladu same s seboj. Reinkarnirane v ikebano. Spominjam se njihovega umiranja. Počasnega in zanesljivega. Toda tudi v umiranju so bile različne. Za nekatere od njih sem do njihove smrti upala, da bodo preživele, ob nekaterih pa sem čutila pravo naslado, ko sem opazila, da jim grozi smrt. Večinoma pa se mi je dogajalo nekaj nenavadnega. Ko sem že mislila, da jim ni rešitve, so si nenadoma spet opomogle in pričele kar takoj bujno rasti. Stara resnica, da sta smrt in življenje že v pradavnini sklenili najbolj demokratičen sporazum. Pa tudi to drži, da veliko bitij umre že v življenju. Smrt je edini pravi mojster črnega humorja.

Ko je Ljubi umrla stara mama, sva se zaklenili v sobo, kjer je ležala na parah, in se spraševali o smrti. Ne, modrovali sva, izmodrovati pa tako ali tako nisva mogli nič. Zato sva jo mogli prej dobro pretipati. Dobro, že res, da je Ljuba obiskovala pomožno šolo, toda jaz sem še zdaj prepričana o tem, da je smrt svoje stare mame veliko bolje doumela od drugih. Božali sva jo vso mrzlo, rumenosivkasto belo, jo poskušali lepše počesati. Od takrat so mi pokopališča nujna dopolnitev za razumevanje tega, kar se dogaja zunaj njih.

Stvari so, šele potem se lahko vprašamo, kako. Stati ob mrliču in razmišljati, kako je ljubil, sovražil, se dotikal soljudi in svoje smrti. Samo enkrat me je sredi takega razmišljanja spodneslo: ob dokumentarnem filmu, ki je prikazoval umiranje za kolero. Še zdaj mi je žal, da nisem videla filma do konca. Po drugi strani pa mi je tema nezavesti tako ustrezala, da sem v to življenje prijokala, drugič.

Toda mama noče prijeti na ta trnek. Teh stvari ni nikoli hotela slišati, vsaj od mene ne.

Ne, vem, zakaj mi prepoveduješ hoditi na pokopališča?!

Zelo mirno in počasi sem ji to rekla, toda mama je bledela, se zbegala.

Poslušaj! Nič nimam proti, samo moraš me poslušati: Ne hodi na pokopališča po resnice, ker jih ne boš prenesla! Ne vem, če veš, v kaj se spuščáš. Kot mati ti to pravim.

Oči je imela polne solz.

Kaj je zdaj to? Izkušnje, slutnja, strah, mi hoče kaj prikriti?

Svežina v zraku. Pihlja. Ta veter te navda z željo po daljavi, skrivnosti, neskončni svobodi in zraven te brezsravno razgalja. Tvoja golota postaja ob njegovem pihanju še bolj gola.

Pozno popoldne je. Pot do pokopališča pelje čez polje. V zraku se vlačijo nejasni vonj marca. Sicer pa te polje pri nas v tem času spominja na žensko, ki si je celo življenje prizadevala, da bi rodila vsaj enega otroka –, in občuje in občuje, zanosi pa ne. Napolnitev praznine s še večjo praznino. Bojim se, da take ženske najbolj doumejo smisel materinstva in hkrati najmanj. Pogled na uvele dojke, ki niso nikoli hranile otroka, so pa zato nešteto moških.

Nerodovitno, staro in hkrati nasladno. Vsekakor bolj zanimivo kot mladost brez gub. Pa kaj bi s tem! V življenju se tako ali tako nič velikega ne zgodi.

Naše pokopališče je majhno in je razpotegnjeno okoli cerkve. Zanimivo, toda mogoče je pot na pokopališče pomembnejša od idile, ki jo svojci umrlih poskušajo vzpostaviti na dan mrtvih. Mogoče. Eden od razlogov je morda tudi to, da so ljudje na tej poti tako izvirni. Kaj vse se je tod že šušljalo:

Pogrebem teče po ramenih. Poglej, tako smrdi, da so se še svojci oddaljili od krste. Pa kako je smrdel za življenja! Tega pa nesejo, je kaj nesti!

Če dobro premislim, bi bilo za pogrebce najbolje, če bi umirali samo otroci.

Danes se spušča noč nenavadno hitro. Rada bi bila čimprej na pokopališču. Toliko ljudi je tam pokopanih, ki jih po svoje pogrešam. Dobro, saj niso bili nič posebnega, toda v mojih mislih so morda še bolj živi kot takrat, ko so zares živeli; niti ne bolj živi, mogoče bolj koncentrirani.

Naša cerkev je navadna, čeprav umetnostni zgodovinarji ekstatično govore o lepoti njenih fresk iz štirinajstega, petnajstega stoletja. Vsak svoje pleteniči.

Saj bi lahko bila taka kot apostol Tomaž, ki vtika prste v Jezusovo rano, ker ne verjame vanjo. Ste prepričani, da se je prepričal in da verjame?!

Jaz tudi Kristusu ne bi vsega verjela. Takim ljudem, kot je Kristus, težko zaupam. Pral je mednožje Magdalen; kakšno peklensko naslado je imel čisti nad grešnico! Kakšna vzvišenost; ni čudno, če se mu je morje umikalo s poti. Ali v drugačnem pakiranju; Mirjam pravi temu s svojimi besedami takole: Da ti vidiš, kako je bila lepa! Tako lepa, da se je ne bi nikoli dotaknila. Z lepoto se človek lahko umaže!

Spomnim se očetovega strica, ki mi je vedno govoril:

Ko umrem, ne smeš jokati. Smrt je vendar nekaj normalnega. Skušam se spomniti njegovega izraza, ko je govoril te besede. Toda prezgodnji mrak

mi izmika njegovo podobo. Čas izbriše vse telesne podobe, mogoče ti na trenutke podari silhueto nekoga, sicer pa pušča vonj, ritem in duha, ki se ti zdi kot refren nečesa, kar se neprestano ponavlja. V mraku pa se ti čuti neprimerno povečajo.

Končno prispem do vhoda na pokopališče. Hočem vstopiti, ko za seboj zaslišim peket konjskih kopit. Pa ne da me je strah?! Daj, zberi se, si prigovarjam. To je pa že preveč. Daleč sem prišla; prislube že imam, zdaj mi manjkajo samo še prividi?! Že res, da sem imela konje vedno rada, hotela sem ga imeti, samo, če dobro premislim, je bila to zgolj želja... Takih želja pa ima človek vedno v zalogi. Povrh vsega pa sem o konjih slišala že toliko zgodb; pripovedovali so mi jih dreserji in jahači v Lipici. Marsikateri je na koncu dodal, da mu konj pomeni več kot ženska.

Vidim njegove oči, že čisto blizu je. To je lahko varljiva stvar. To že: konji v Lipici, konji v kavbojkah, konji, divji konji. Žrebci. Jezditi na prepotenem konju, na črnem, svilenozlatem lesku njegovih srag, se vzpenjati in padati, jahati na neosedlanem konju in se tiščati k njegovemu vratu in čutiti mehke udarce grive. To je pa res lahko varljiva stvar! To je treba res premisliti! Ampak konj svareče zahrza.

Včasih pa je dobro, da človek kar verjame. Tudi črnemu konju, ki čaka pred vhodom na pokopališče. Kaj pa je sploh časovnost v brezčasju.

Konja hočem, konja!

Hočem njegov žametno usločen hrbet, hočem njegove potiskajoče boke, sunkovite, razigrane, počasno umirjajoče.

Noč je. Težko verjamem v črnino noči. Nikoli se nisem učila jezdit, toda v tem trenutku verjamem, da znam. Da imam vse, kar potrebujem. Črne škornje, visoke, na mečih lepo usločene in zlite k podkolenju. Bele jahalne hlače, ki se na notranji strani stegen napnejo, na zunanji pa preidejo v lahkotno, igrivo ohlapnost.

In zavpijem:

Hočem, hočem jezdit!

In sva! Tukaj sva, povsod po teh kraških poljih v noči, med brinjem, polziva ob hrapavih in smolastih borovcih, ki puščajo za seboj vonj lepljivega razodetja in ki znova in znova zacveti v nedrjih nedoraslih deklic. Odžejava se v blatnolepljivih mlakah in spet dalje, dalje.

Po Krasu je raztresenih veliko malih cerkva in pokopališč. Želim jih videti, toda ves čas čutim, da me njegov črni hrbet zvaablja proč od njih. Vznemirja in plaši.

In zgodi se. Ravno na vrhu hriba; hotela sem zreti v nebo, videti dlje od teme. Daleč pod nama sem uzrla obrise dveh konjenikov. Njune sence so mi zabrisano zaplesale pred očmi, se mi za hip zazdele različne, prepoznavne in še v istem hipu se spet razblinile. Stopilo je nekaj ledenohladnega, prozornega iz teme in leglo na hrbet mojega žrebca in moje misli.

Kaj hočeta od naju?!

Še bolj čvrsto sem se oprijela njegovega vratu in se potopila v njegovo sedlo.

In spet sence dveh konjenikov! Eden manjši, drugi ponosen, vzvišen.

Stalno prvi. Manjši ga komaj dohaja, toda prvega to ne gane v njegovem ponosu, v njegovi tesno oprijeti uniformi. Zravnan. Ampak vem, v tem trenutku vem, da ima tudi on svojo Ahilovo peto. Vem zanjo. Prepoznala sem ju oba. Vem, kam gresta. V varljivih nočeh iščeta zatočišče. Bela konjenika. V noči moraš počrneti, da ti lahko nudi zatočišče.

Slediti jim. Tega sicer nisem nikoli počela, ampak tokrat samo za njima, za njima!

Se ciprese do tal priklanjajo,
sveče dajejo črnozlat odsev,
lipe se v svoji samozadostnosti dušijo,
mrlični globoko globoko sanjajo.

Kako to?! Razjahala sta in z nezadržno naglico gresta vsaksebi. Komu slediti?! OBEMA! Nemogoče!

Na pokopališču sva. Vidiš, vidiš vsa tista oblačila na lipi?! Jih vidiš? Vse vojaške uniforme, esesovska, avstrijska, italijanska, partizanska, duhovniški talar s štolo, črni vampirski plašč s sprijeto krvjo na sebi, pogrebna obleka in oblačilo dvornih norcev! To je nemogoče! Vzvišeni konjenik!

Proč, proč, sicer me ubije!

Pod seboj čutim prepoten hrbet. Moj črni konj je utrujen. In vendar. Galopira! Nosi me proč.

In prav ko hočeva preskočiti pokopališčni zid, zagledam pred seboj manjšega konjenika, ki nama je zaprl pot. Gleda me ledeno, nepremično in začutim hladen prezir v ritmu besed:

Posvarila sem te. Ne hodi po resnice na pokopališča, ker jih ne boš prenesla. Pa kaj bi ti govorila, saj veš, da je zdaj prepozno!

II del: Potovanje v Čembad

Česal je svojemu Tjanu grivo in zategnjeno z nizkim, porogljivim glasom pel. Kar tako, kar mu je prišlo na misel. Nekaj takega kot: Mama, mama, ti mi nisi hotela kupiti konja, pa so mi ga drugi podarili! Mama, mama, kako te je sram lastnega sina, ker ljubi konje! Mama, mama, tebe so vedno drugi česali. Izčesali so ti glavo. Tvoja glava je koristna stvar!

Vmes se mu je vrinil dogodek iz avtobusa:

Dve najstnici sta govorili o svoji sovrstnici. Takole je to šlo: Ti, ima ona kakšnega brata?

Ne.

Ja, ima potem kakšno sestro!?

Tudi ne.

Ja, potem pa so ji gotovo kupili vsaj psa!

Zarezal se je.

Tjan, a si želiš sestro?!

Tjan, ali ti kupim psa?!

Tjan.

Ah, Tjan, kdo je koga izbral?

Ne, Tjan, midva spadava med najbolj napredne družine. Brez otrok sva. Pa jih tudi še ne misliiva imeti. Bova še naprej jagala babe, a ne, Tjan.

Tjan se je samo prestopal, toda v njegovem prestopanju je bilo čutiti ugodje, užitek. Kot ženska, ki ji laskaš, samo, da se ženske vedejo bolj bebavo; verjetno zato, ker tuhtajo, kako bi se dalo te komplimente vnovčiti.

Sicer pa nista bila nič bistveno boljša od žensk.

Kdo od njiju dveh je bil bolj ženska?!

Tjan ali Vanja?!

Prodajala sta se oba. Čisto po žensko: dovršeni plesni koraki ob zarjavelih dunajskih valčkih, tu pa tam so jima dodali še Händla, Bachovo Tokato in fugo v d-molu; ob Boccheriniju in Rameauju se je Vanji pogosto zazdelo, da se je Tjan prevzel in nekako vzvišeno pleše, že skoraj oholo. Takrat mu je Vanja navadno ljubko porogljivo šepnil: O, lepotica moja, postajaš prava profesionalna kurba. Daleč sva prišla. Uigrani zakonski par. Sva zdolgočasena, a ne. Hej, a naj se prodam Švabicam? Tjan, ne bi bilo to noro?! Da ti ženska plača?!

Tjan je samo nekajkrat trepnil z očmi, odgovoril pa ni. Vanja ga tovariško lopne po hrbtu:

Ha, si ljubosumna, lepotica moja!

Hej, pa saj bi te pustil gledati. To ti ja zmeraj dovolim.

In gledal je, kako beli prameni grive odtekajo k vratu in se tam ljubijo z leskom bele, gladke dlake. V polmraku hleva je belina leska modro pršela naokrog.

Velikokrat ga je tako zanašalo.

Prižel se je k Tjanu in se izgubil. Navadno se je zavedel šele ob kakšnem šumu, ki je prihajal od zunaj. Zdrznil se je, da ga ne bi videli takole, s Tjanom. Rekli bi mu:

Ja, Vane, a si ga preveč popil, pa si že v konju žensko odkril?!

In je vrtal po sebi. Še sam ni vedel, kaj išče v tem rudniku jaza. Pogosto ga je v alkoholu raztapljal in potem spet zlepljal raztrgane misli, besede, slike. Vseh ogromno zakajev je nanovo preoblekel v zakaje in jih sipal globoko v temo.

Tjan! Tako, za danes bo konec.!

In zadril je glavnik v krtačo in ju postavil na polico. Se še enkrat zazrl v Tjanove temne oči in proti večeru, ki je prihajal izza oken hleva.

Zunaj so se črno risali veliki kostanji.

In rekel si je:

Ah, ta Lipica!

Lipica s konji, žrebeti, žrebci, kozami, s kostanjevim drevoredom, Lipica z barskimi plesalkami, Italijani, z nemškimi in avstrijskimi turisti, Lipica z menjalnico, Lipica s Tjanom, Lipica (z nekakšnim) s plemenitim

rodovnikom. Ceremonija. Veliko ceremonij. Sobotni ples v hotelu, maturski plesi v hotelu, poročni žuri, poročne noči... Počutil se je dajdamovsko.

Stopil je do sebe: Spiral si je umazanijo in misli s sebe. In zraven popeval, se drl. Onaniral s prebliski:

Če bi imela še deset riti in ducat joškov, kakšna ženska bi to bila. Za Marjota. Rima, ko bo plima.

Spet neumnosti izza šanka. Kolegi. Življenje iz dneva v dan. Iz trenutka v trenutek. Nobene prave zgodovine ne delajo. Čuden koncentrat. Drugje živijo bolj razredčeno. Ali kot pravi Lane: V Lipico se lahko samo zaljubiš, ljubiti je pa ne moreš. Ponuja se in ponuja, preda pa se ti nikoli ne. Z Lipico umreš.«

Ko se je oblačil, je s pogledom lagodno zagodrnjal:

Soba moja, vsak dan si drugače neurejena. Vidiš, tako imaš vsaj ogromno dela. Nove lepote odkrivaš. Neskončno možnosti.

Vidiš, soba, obljubil sem ti polno dogodkov in ne moreš mi očitati, da obljube nisem držal. Lane bi nama sicer rekel, da sva poosebljena dvojnost: Kar ena roka pospravi, druga razmeče. O, fin izraz imam za to: destrukcija, ki sestavlja po ovinkih. Kot moj mali veliki lump v hlačah. Združuje, da bi razdružil nerazdružljivo. Hej, Vanja, dovolj je bilo samogovora. Ven greva. Knjig ne bova brala, pamet bova doma pustila, ker drugam tako ne sodi. Vero so tudi že ob sedmih zaklenili v cerkev. Otroke smo že poslali sanjat s prvim večernim vlakom.

Pobožneži se že bičajo za pregrešne misli. Se pravi, svet je že urejen po svoji podobi. Vanja, midva pa greva v življenje.

Zavil je do stare oštarije, pozdravil Vrzoto, starega pofuklja, še zmeraj pa najbolj zanimivega in zabavnega natakara. Če bi bil mlajši in še zmeraj tako grd kot zdaj, bi še vedno sesul pol Švabic, ki pridejo v to oazo Krasa. Mularija hodi k njemu po recept za zagotovljeno uspešen fuk. On pa se jim samo reži:

Poglejte me, fantje, kako sem grd. Vidite, to je moj recept. Lepota je le redko prednost. Naj vas življenje izšola, jaz vas ne morem. Lisjakova modrost. Nauči se oponašati petelina, pa boš imel vse kokoši okoli sebe. Ta modrost odpove samo takrat, ko se kokoš nauči oponašati lisjaka.

Potem je dve minuti s podplati tlačil plemenite, stare, škrilaste plošče pod seboj. V imenu vseh dobrih ženskih stegen, ki so se že mencala po tej poti... Koliko se jih je sramovalo svoje mastne zavaljenosti in revice niso vedele, kako bi si mali Žare dal opraviti z njimi. Na smeh mu je šlo. V misli mu je padlo nekaj malo sladko opolzkega:

Ja, ta svet je ena velika pizda, ki se kar naprej hahlja nam, ubogim zemljanom. Ves čas je prisotna, gledamo, pa jo le redko kdo med nami ugleda. Izmišljujemo si ceremonije, recepte, da bi še manj videli. Uf, kako prijetno je rediti na sebi ogromno zavistnih bolh, in revice sploh ne morejo spregledati, da se s tujo krvjo ne da nahraniti lastne.

Da, vsem tem iskalcem sreče bi moral reči le to:

Zaljubite se še vi v konje, potem boste odkrili skrivnost sreče. In to v trenutku, ko vas bo prvič vrgel s svojega hrbta.

Kako se ta čas sam od sebe razteguje, nabreka.

Nasproti mu je stopila svetloba iz hotela in zaprla temo za njim. Hu, Vane je tudi že tukaj!

Opazke. Dan za dnem. Ponavljajo se, ampak en strašen čar je v njih. Vsak dan so drugačne. Nikoli se ne morejo ponoviti. Nalagajo se druga na drugo. Mogoče se da tudi iz tega potegniti kako modrost, če vse skupaj gledamo s poklicnega stališča. Ampak to so samo še dodatni sokovi. Do modrosti se lahko dokoplje samo zvitež, ne pa inteligentnega človeka. Lahko prebereš vse modrosti, vsrkaš jih vase, jih uporabljaš, toda potem lahko postaneš samo lakomna štanc mašina.

Vane, si danes že odsanjal svoje sanje?!

Slišalo se je porogljivo Zvonetovo maslo. Pa saj se skoraj ne moremo rogati drug drugemu. Včasih imam občutek, da je roganje ena izmed oblik topline. Samo naučiti se moraš živeti brez motiva. Vsak od nas ima konja. Žare ima Katjo, Zvone ima Špelco. Lane ima Amaro, Marjo ima Tarzana, Brane je svojemu dal ime Makalu, Dušan svoji šepeče Morella, joj imen. Bogue, zakaj se poimenujemo, ali smo poimenovani. Razpoznavnost. Komuniciramo z nerazpoznavnostjo.

Potegnil je denarnico iz žepa, se udobno zleknil v svoj stari kot. Vsak ima svoj kot poimenovan. Iz zabave. Iz kavbojk. Iz ugodja. Iz potrebe po domišljivosti. Da ni vse tako naravno enako. Iz potrebe po mistiki. Fatalnosti. Perverziji. Iz potrebe po veri. Božo je imel polne roke kriglov. Vanja se je naslajal:

Joj, bi bilo zanimivo, da vsi ti krigli padejo na tla in se raztreščijo. Kar tako. Brez vzroka. Dogodek. Začutil je potrebo po nekem dogodku. Že zaradi tega, ker je Lipica koncentrirana zgodovina. Nekako predživljenjska zgodovina.

In pomislil je, da sploh ni tako nerazumljivo, zakaj je cel Kras preplaval mit o kuplerajskem rajju. Delajo od sedmih do treh, od šestih do dveh, od ničnič zvečer do ničnič zjutraj živijo v skrbi za lastne otroke, v skrbi, da ne zaidejo na pot zlonosnega pogubnega užitka. Življenje pač mora biti težko razumljivo. Življenje mora biti brez spolnih bolezni pri nas doma, zaželeno pa je, da sosedova petnajstletnica zboli za triperjem. Pred užitki se je pač treba zavarovati. Pokazati je treba na grešnike.

Božji prst. Bolj verni od vere. Bolj verjamejo kot življenje samo. In rekel si je, da se mora v tem kuplerajskem rajju zgoditi res nekaj kuplerajskega.

Prisotnost Žareta, Laneta, Marjota, Zvoneta, Dušana se je risala skozi vzklike:

Pička materna, so te Sežanke važne!

Drugi je pristavil:

Dobro, da nas vsaj Švabice povohajo.

Ja, pa na barsko posadko si čisto pozabil.

Hej, si si že ogledal točko Marinelle?!

Uf, kurc, en velik dolgcajt!

Ti, jaz bi ji ga pa vseeno vtaknil tja vmes!

Kaj pa, če je lezbijka?!

Veš kaj, mene prav nič ne zanima njeno filozofsko prepričanje; zame je pička, pa konec, pa če je še stokrat lezbijka!

Jo, če bi ji ponudil en dober keš, bi tudi lezbično obleko za nekaj časa slekla.

Vanja se je krohotal.

Nad njihovimi glavami je plavala želja, da se iz nemogočega naredi mogoče. Da se iz prav izdela pravi pravcati norav. Potreba po prehajanju v nasprotje. Izcediti iz sebe še zadnjo kapljico sperme, da se bo lahko nabrala nova. Narediti iz vseh stvari simbole. Raztegljive simbole.

Zvone je svoj stol poimenoval Pri rajski Rosetti, moj je Pri Tjanovem sovražniku, Lanetov Pri neodkritem osumljenem morilcu brez imena. Dušanov Pri pravkar ovdoveli Pajkovi vdovi, Žaretov pa Pri neodkriljivi zadnji modrosti.

Napetost mikavne lepoticice Prihodnosti jih je silila v bivanje. Neusmiljeno jih je potiskala v sedanjost. Vsakemu po svoje je začrtala svoj lastni nori krog. In dogodki so krožili mimo njih in se stapljali le s sedanjostjo in ne z njimi samimi.

Hoteli so imeti svoj lastni dogodek –, in vendar so ga iskali zunaj sebe samih. En sam dogodek, ki bi jih vse napojil. Da bi prišel en velik Kristus s tremi majhnimi ribicami in jih vse nasitil. Samo en Kristus, ki bi bil sposoben priti skozi kozmos dvajsetega stoletja. En majhen pofukani Kristus, ki se še spomni Lipice. Naj pride iz dvatisočletnega spanja, sicer bo ljudem v tem kuplerajskem raju zmanjkalo domišljije. Lahko ima tudi rogove, če hoče, lahko se imenuje tudi hudič, če je že treba. Naj pride vsaj eden od apostolov; če je vseh dvanajst že preveč zaposlenih, naj si Kristus, saj ja ima toliko domišljije, izmisli in ustvari trinajstega. Pa ja nismo tako vraževerni, da bi verjeli, da lahko nesreča prinese nesrečo.

Šlo je torej vse po starem. Res, prava pravcata predživljenjska zgodovina. Božo je samo nosil špricarje. In so pili. Vsi. Špricarje na metre.

Hu, si je mislil Vanja, pa saj ljubezen danes spada že v znanost. Vsaj taka, kot jo poznam. Kdo na tem svetu pa se počuti tako vzvišenega, da se še upa govoriti, kaj je ljubezen?! Pravila ljubezni. Za vsako igro postavijo pravila, preden jo sploh igrajo. Poznati moraš pravila torej. Tako gre to.

Psa ljubiš zato, ker je pasje zvest in uboga gospodarja, četudi ga ta brca. Mačko imaš rad zato, ker je koristna, ker lovi miši, ki so škodljive živali, ker skačejo učiteljicam v lase in sploh delajo preplah (joj, miš, kdo bo tebe ljubil). Stare ljudi je treba imeti rad, ker je starost plemenita stvar. Kravo imamo radi, ker nam daje mleko in gnoj. Mamo imamo radi, ker nas doji in boža in kaznuje. Očeta, ker je pač oče ali avtoriteta. Brate in sestre, ker je treba lastno rodbinsko kri pač imeti rad. Kanarčka imamo radi, ker je bolj rumen od sosedovega in tudi lepše poje. Rože imamo radi, ker tako

olepšajo naš vrt in svet sploh lepše obarvajo. Rad moraš imeti svoj dom, ker je dokazano (kdo je to dokazal, se ne ve, a nič ne de), da je doma najlepše.

Torej, kaj je ljubezen, se ve: samo še odkriti jo je treba.

Tudi to se ve:

Lahko jo priberačiš, lahko jo ukradeš, lahko jo pohodiš, ne da bi vedel, lahko jo razbobnaš celemu svetu, lahko jo skrivaš pred svetom in jo imaš samo zase (če se ti pač zdi, da lahko kaj skriješ in skrivaj poseduješ; pri tem moraš seveda paziti, da te trikotno božje oko ne vidi pri tem opravilu, ali pa da psihoanaliza ne zaide vate, ali da te kdo ne postavi pred detektor laži, ali ti da pisati inteligenčni test, ali te kar direktno pelje na policijo!) Res, kaj vse se da z ljubeznijo početi?!

Lahko jo celo prevajaš v različne jezike. Če jo izpovedujem Švabici, ji rečem *Ich liebe dich*, Italijanki *Io t'amo*, če jo izpovedujem kaki striptizeti, ji rečem *Kako te ja volim*. Da, štiri svetovne jezike govorim. Sploh ne vem več, zakaj je modrost molčati, če pa nas vse hočejo naučiti govoriti, in to v čimveč jezikih?!

Božo, še en meter špricarjev, ker je vse tako lepo!

Dvigovali so kozarce in vse bolj mrmrali. Lokal se je polnil in praznil. Tudi to so dogodki.

Vanja se je navadno naslajal nad hojo ljudi. Iz tega bi se tudi dalo znanost narediti (mogoče nas bi potem v šoli prisilili v to, da bi se mučili vsi enako hoditi). Ljudi je nekaj časa poskušal razpoznavati prek hoje. Kako hodi tista, ki ponuja, in tista, ki bi dala, če bi diskretno ustrezno namignil. Opazoval je, kako to počnejo drugi moški. Včasih se je zarežal:

Ja, madona, saj bi ga še moj Tjan brcnil, kaj ga ne bi ženska.

Tjan točno ve, kdo ga ima rad in kdo ne. Pa sploh ne zna govoriti. Hu, te Tjanove skrivnosti. Ve zanjo, pa je ne zna povedati. Takrat se vedno poskuša povzpeti na zadnje noge, da bi me vrgel s svojega hrbta. Sedla nikoli ni vzljubil, pa tudi ne verjamem, da ga kdaj bo. Postal bi pokvarjen sentimentalnež. Ne bi bil več Tjan.

Božo, daj kar dva metra špricarjev, da te ne bomo kar naprej nadlegovali z metrčkom!

Drugi hotelski gostje so se temu naročilu primerno ozirali nanje, kot je pač pri ljudeh navada.

Zvone je špiknil:

Hej, Vanja, da te Tjanov sovražnik ne bi slučajno vrgel s svojega hrbta! Saj veš, kaj naredi Ljubosumje?!

In Vanja njemu:

Da te tvoja rajska Rosetta nè zaduši s svojimi joški!

In spet krohot.

In so se stapljali. Stapljali v male, čisto male lužice.

Kako topla je lahko ljubezen!

In tako je pretekel še kakšen kilometer špricarjev in se posušilo za eno malo mlako lužic in 400 let kobilarne Lipica. Mislim, da bo ta dan zabele-

žen v zgodovini, kajti v Lipico je takrat prišlo leglo mednarodnih umetnikov, da upodobijo teh lipiških 400 let konj in oazo Krasa, ta kuplerajski raj in Vanjo in Tjana.

Hodili so ti mednarodni umetniki gor in dol s svojimi čopiči, paletami, platni, papirji, skicirkami, nekateri so celo valili skale pred seboj. Vsak pač po svoje upodablja to svojo umetniško ljubezen do 400 let Lipice. In sploh. V zraku je bilo tudi napeto. Kot je zmeraj, kadar poudarjamo pomen tradicije in kadar govorimo o navezavi stikov s tujino. Samo tu se je nekaj zapletlo. Povabili so namreč umetnike in jahače, politikov pa premalo. Se pravi, da se je ta kuplerajski raj še bolj pokuplerajil in v ta raj prinesel ogromno pregrehe. Take govornice so se namreč potem širile v okolici. Da jahači in konji sicer lepo skačejo, da imajo lepe uniforme, da pa sicer v Lipico ni zdravo hoditi, ker te tam samo oskubijo, da o prisotnosti kurb in kaj vse je še zraven (to ve samo Bog, ampak ta že tako vse ve, pa ga take stvari ne potrejo več, ker je videl še vse kaj hujšega drugod po svetu. Kdo ve, kje je že hodil naš krščanski Bog)?!

Vanja pa je nekaj vohal v zraku. Rekel si je:

Gotovo je nekaj v zraku, samo hudič bo, če to pade samo name. Saj me lahko uniči?! Kaj bo potem s Tjanom?!

In ta napetost v zraku je rasla. Nekateri pravijo, da je visela v zraku kot nekakšna streha iz polivinila, drugi, da je bila videti kot zgoščujoča se para, nekako podobna tisti, ki prihaja iz loncev, spet drugi, da je bil to vijoličast dim. Ampak zdaj to sploh ni pomembno, kakšna je bila videti ta napetost na zunaj.

Vanja je vedel, da se bo nekaj zgodilo. Kako, tega ni mogel potuhtati. Nekaj pač veš in pika.

In slikarji so slikali in kiparji klesali tri dni, Vanja in tovariši pa so tri dni napeto pili v metrih, kajti od umetnikov so veliko pričakovali. Nekaj velikega. Tri ribice, ki postanejo tako velike kot balon.

In slikarji so naslikali, kiparji so nakiparili in postavili svoje mednarodne poglede na ogled. Galerije Lipica takrat še ni imela, toda organizatorji so bili seveda iznajdljivi in so kegljišče preuredili v galerijo.

In so šli: Žare, Lane, Marjo, Zvone in Dušan in tudi Vanja. Vanja je utihnil. Še zmeraj je bilo nekaj nad njim. Drugi pa v krohot.

Lej, lej, saj ta sploh konja ne zna narisati!

Poglej, kaj je ta naredil: konja je peljal v kozmetični salon in mu prilepil take trepalnice, kot so si jih natikale ženske v šestdesetih letih. Najbolje bi bilo, da bi mu še usteca našminkal?!

Glej, glej, poglej to čudo s konjsko glavo! Kakšne joške ima, in kakšno rit?! Lane, ta bi bila dobra?! še celo od Zvonetove rajske Rosette je boljša?!

To je šele žur: Konju je narisal človeškega kurca?! Fantje, pojdimo raje na en meter šprica. Ti umetniki so pa res nori!

Vanja je bledel. Čutil je to in ni vedel, zakaj. In ni imel poguma, da bi

sam še naprej gledal slike. Četudi jih ni razumel. Rad bi jih še gledal. Še slik, veliko slik.

In tako je tudi Vanja pil špricarje na meter.

In večer je jadral proti Lipici, kot je veslal Jazon s svojimi Argonavti, ko je iskal zlato runo. In vendar se ta hitrost ne da izmeriti in ne videti, kot ni mogla Psiha ugledati Erosa; in ko ga je smrklja radovedna zasačila v njegovi »pravi« podobi, se je zavedela, da ga nikoli ne bo mogla zares izmeriti. In zato je bil ta večer tako poseben. Nenadoma se je pretopil v zvečer . . .

In plesalo se je. Plesale so Sežanke, plesal je Kras, plesali so celo Japonci, Italijani, Avstrijci, Nemci, Francozi, Angleži. Skratka, kuplerajski raj je postal središče sveta. In spet: skratka: Priča tega dogodka je bilo ogromno ljudi, četudi ga nihče ni videl. Če bi jih vprašali zdaj, kakšen je v resnici bil ves ta blišč sveta, bi bilo teh zgodb toliko, in to tako sočnih, da bi ta sočnost človeške oči kar zaslepila. In tudi Vanja, ki je mislil, da vidi, ni videl.

Dogodek pa se ni dogajal tako, ampak je bil tak samo na videz. Original se je pa tako ali tako izgubil. Prič je preveč, da bi sploh še lahko govorili o verodostojnosti tega dogodka. Tako se pač človeku zgodi. On sam se ni videl. Ni se videl niti opazovanega. In tudi drugi niso videli njega, četudi so mislili, da ga vidijo. Po do zdaj še skrivnostnih okoliščinah (in seveda nepojasnjenih) se je znašel v postelji avstrijskega slikarja, avtorja slike konja s človeškim kurcem. In si je Vanja mislil:

Dobro, nemščino že znam, toda kaj ima nemščina opraviti s tem Avstrijcem?!

Verjetno bo to treba pripisati metru špricarjev.

Toda. Že stokrat sem spil tak meter špricarjev, toda zjutraj sem se znašel z žensko, ne pa z moškim?!

Meglenu. Kaj je za tem?!

Kaj za vruga mora biti za tem?!

Avstrijec je še spal in Vanji tudi ni bilo do tega, da bi ga prebudil in vprašal za skrivnostno odsotnost lastnega jaza, ki naj bi ga Vanja po lastnem prepričanju imel.

Videl je le razkuštrano glavo Avstrijca, ki mu tudi imena ni vedel, in na tej razkuštrani glavi je bila sled briljantine. In videl je njegov profil. Rimski profil. In videl je njegove temne podočnjake pod spečimi očmi.

Rekel si je Vanja spet:

Zakaj je tako? In, kaj je to, tako?! Zakaj mora imeti vsak tako svoj zakaj.

Znotraj sebe (vsaj mislil je, da je znotraj sebe; kaj pomeni ta znotraj, ta duša, duh, telo in kaj je zdaj to: ego, id, libido), se je pričel spraševati, ali so mu moški že od nekdanj vseč, ali samo od včeraj, ali morda zato, ker je imel oblastno mater in bi zato čisto lahko imel Ojdipov kompleks (mogoče celo Antigoninega). In spet: Ker je popil meter špricarjev in se pač libido v alkoholu topi?!

In Vanja je brskal po znanosti, ki se je vsa dolga leta nabirala v

njegovih možganih. Čigava znanost je to? Kateri um je njen pravi in zakoniti lastnik?! Čigavi možgani so znanstveni?! Tjan, Tjan, pa ja naju ne bo znanost zjebala.

Kurba, Tjan, to visi nad nama!!

Rešilo ga je naključje, kot se temu reče. Po naključju se je namreč Avstrijec prebudil in ga z ljubečo pozornostjo vprašal:

Vanja, si dobro spal?

In Vanja je samo prikimal.

Kdo ve, kakšen izraz na obrazu je Vanja imel, ko mu je prikimal?! Naj to ostane zavito v predživiljenjsko zgodovino!

Pa tudi jaz ne vem tega.

Ampak, tako gre to.

Vanja se je tega dogodka tako rešil:

Najprej je po nemško jecljal in zvedel za ime Avstrijca. Ulrich.

Potem ga je pogledal in mu rekel:

Ulrich, rad bi te pobožal.

In Ulrich je pobožal njega.

In Vanja se je pustil božati . . .

In šepnil je Ulrichu:

Veš, lahko bi ti bilo ime tudi Tjan. Ti je všeč to ime?

Ulrich je prikimal. Potem se mu je zarežal:

Ti, to bi lahko bilo moje umetniško ime! Všeč mi je!

Vanji se je za hipec zazdelo, da bi bilo pametno, da bi se še enkrat vprašal zakaj, zakaj.

In potem si je šepnil:

Zakaj se sprašujemo z zakaji in ne z Lepoto?!

In plašni Vanja je objel Tjana v Ulrichovem telesu.

Tako se je to zgodilo. Morda tudi drugače.

Ampak prepričana sem, da Vanja jezdi v Lepoti predživiljenjske zgodovine.

Tu pa tam ga obišče Ulrich s svojo mednarodno Lepoto, ki je v tem kuplerajskem raju uzrla Tjana.

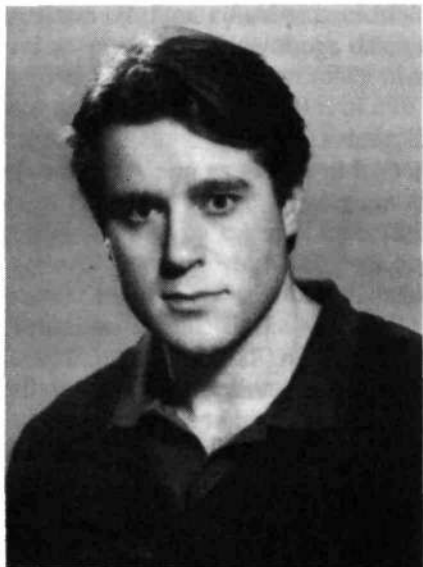
Pripis:

Mislím, da bi mi morali verjeti vsaj to, da ta oaza na Krasu, že dolga leta od Tita in Reze Pahlavija in od angleške kraljice Elizabete (ta je sicer dobila Lipicanca v dar, pa ne vem, če ga je uzrla), obstaja.

Lipica ima v razdalji 300 metrov disco, nočni bar, poročno dvorano in cerkvico. Vmes so konjušnice, hipodrom in tudi za kakšen kostanjev drevored je še prostora.

V kočijah se radi vozimo, mar ne?!

Posvečeno Ladu Fabrisu, ki mi je podaril mali leseni vlakec, s katerim sem se popeljala v Čembad. Tja med Lipico, Kitajsko in Tibet. Ata, mama, ta dežela je tako lepa, da bom verjetno za vedno ostala v njej, zato vaju prosim, da prenehata biti v skrbeh zame. Na tem potovanju mi je kot po čudežu zrasla tudi leva noga.

Jožef
Ropoša

Krvavi poljubi

STARA
TIBETANSKA
MODROST

Ljudje, ki ti očitajo romantičnost
in otroškost
so mrtve sence,
ki so zapustile pot
v obljubljeno deželo.

Posejani so
ob cvetlični poti
kot obcestni kamni,
da ti merijo že prehojeno pot.
A ne boj se,
saj jih je vse manj
čim bliže
dišečemu vrtu prihajaš!